

POLONIA

CATEVA CIFRE - 2006

- Polonia avea 1,7 milioane exploatații agricole mai mari de 1 ha
- 40% din exploatații nu dispuneau de nici un mijloc de tractiune
- 50% din exploatații produceau în principal sau exclusiv pentru satisfacerea propriilor nevoi
- 73% din exploatații (cele mai mici) acopera 18% din SAU (= suprafața agricolă utilizată)
- 4% din exploatații (cele mai mari) acopera 43% din suprafața agricolă utilizată

Polonia numara în prezent 2,4 milioane structuri agricole, ceea ce era valabil pentru Franța în anul 1950

În Franța, în 2006, 545 000 exploatații valorificau 29,5 milioane de ha din SAU și cele 15,5 milioane de ha de păduri.

În Polonia, în același an, suprafața agricolă utilizată totală reprezintă 15,9 milioane de ha și 9 milioane de ha de pădure și numara puțin peste 1,7 milioane de exploatații de mai mult de 1 ha pe care le valorifica.

Fiecare exploatație agricolă din Polonia dispune de 6 ha în medie (comparativ cu o fermă franceză care are 45,3 ha în medie), 40% din exploatații care lucrează 20% din suprafața agricolă utilizată a țării nu dispun de nici un mijloc de tractiune.

O SITUATIE DIFICILA

Agricultura poloneză se confruntă azi cu mai multe mize, în primul rând demografice și sociale de vreme ce ferma este în principal, pentru mii de familii, o formă de subzistență. O fermă din două produce exclusiv pentru propriile nevoi, și fără să vândă decât eventualul surplus. Agricultura este o formă de alternativă la somaj sau o agricultură de subzistență.

Este apoi vorba și de o miză funciara întrucât, după eșecul înregistrat de colectivizarea terenurilor din regimul comunist, întoarcerea la democrație și la proprietatea individuală nu a făcut decât să întarească atașamentul visceral pentru pământ. Acesta este amplificat în prezent prin ajutoarele Politicii Agricole Comune obținute ca o rentă anuală și care favorizează speculația și creșterea pretului la teren (de la +30 la + 50%). Nu trebuie de asemenea uitată nici faramitarea foarte puternică a exploatațiilor care sunt divizate în medie în câte 6 parcele, de multe ori îndepărtate unele de celelalte la aproximativ 10 km.

Aceste două aspecte explică în mare parte evoluțiile foarte lente constatate în ultimii ani, atât din punct de vedere al evoluției structurilor de exploatație, cât și a veniturilor.

Dezorganizarea producției este pe de altă parte un fenomen deschis. Doar 68,6% din producția agricolă este efectiv adusă pe piață, de 47% din exploatațiile agricole.

In sfarsit, polonezii se confrunta si cu conditiile pedo-climatice cele mai dificile din Europa cu o iarna friguroasa si lunga, cu soluri « lejere » ce prezinta o aciditate crescuta si cu zone unde deficitul hidric nu au infrastructura necesara pentru a gestiona aceasta resursa.

Pe scurt, exista un context general al unei agriculturi care se desfasoara in conditii dificile si o situatie de intarziere pronuntata a infrastructurii rutiere, de comunicatie sau a transportului de energie.

Dar agricultura este de asemenea dezorganizata, fara o reala structura de reprezentare si acumuland intarzieri in ce priveste formarea.

AVANTAJE

Intr-un tablou atat de sumbru, este dificil sa gasesti ocazii pentru a te entuziasma !

Dar agricultura poloneza poate transforma cateva puncte slabe in avantaje. Nefolosind decat foarte putine ingrasaminte, ea dispune de un real potential de dezvoltare in agricultura biologica. Dispune de asemenea de o populatie foarte numeroasa pe teritoriul rural care i-ar putea da un avantaj competitiv atunci cand vine vorba de productia care necesita mana de lucru din abundenta. Chiar cu acest context pedo-climatic defavorabil potentialul de crestere a randamentului ramane puternic, cu rezerva ca este nevoie de investitii in tehnici, in material si... bineinteles in resursa umana !

In sfarsit, 17% din fermieri au mai putin de 34 de ani, existand deci un real potential de dezvoltare cu minima conditie de a investi in uman prin formare si consiliere astfel incat aceste talente sa se exprime !

AJUTOARE PROGRESIVE

Ajutoarele directe

Agricultorii polonezi primesc din 16 octombrie 2004 ajutoare directe obtinute prin programul Politicii Agricole Comune in valoare de 6 miliarde de zloty, adica 1,5 miliarde de euro – 1,5 milioane de exploatare beneficiind de ajutoare directe.

Regimul de sustinere adoptat este unul simplificat stabilit in timpul negocierilor de adeziune si va continua pana in 2013.

In 2004 nivelul ajutoarelor primite de un agricultor polonez reprezinta 25% din nivelul existent in UE si trebuie sa creasca pana in 2013 astfel incat sa ajunga la 100% din suma medie a subventiei primite in Uniunea Europeana a celor 15.

In timpul negocierilor Polonia a obtinut posibilitatea de a completa cu aproximativ 1/3 din subventia maxima, permitand astfel agricultorilor sa primeasca incepand cu 2004 pana la 55% din nivelul mediu al subventiilor, 60, 65, 70% in 2005, 2006, 2007 si sa atinga astfel 100% incepand cu anul 2010. Aceasta suma complementara va fi finantata din fonduri comunitare si apoi din bugetul national in 2007.

Plata medie directa / ha reprezinta in total 104 euro in 2004, 130 euro in 2005 si trebuia sa creasca pana la suma de 145 euro / ha tinandu-se de asemenea cont si de fluctuatia cursului de schimb.

Ajutoarele structurale

Acestui regim de subventie directa i se adauga ansamblul programelor de actiuni structurale pentru dezvoltare rurala. Acest program nu se adreseaza doar fermierilor, ci asa cum se intampla in Franta, cand el subventiona actiuni ca pensionarea anticipata, aici sprijina exploatatiile de subzistenta, sustinerea fermelor din zonele defavorizate, masurile agricole si de mediu, bunastarea animalelor etc. Vor fi alocati in cadrul acestui program 3,5 miliarde de euro pe o perioada de 3 ani, din 2004 in 2006.

Puterea de cumparare a agricultorilor a crescut in mod considerabil incepand cu 2004 pentru ca venitul mediu al agricultorilor a crescut cu 74% in 2004, ameliorand si in acest fel imaginea Europei in ochii unei populatii sceptice privind promisiunile si sumele anuntate si bulversata de numeroasele schimbari politice si structurale intervenite.

In 2005 si 2006, venitul a continuat sa creasca cu peste 12% in special datorita cresterii subventiilor directe si a celor prevazute in cadrul fondurilor structurale.

COOPERAREA BRETANIA – POLONIA

Agricultura Poloniei cauta astazi o orientare strategica, ce, in viitor va trebui sa rezolve 5 preocupari majore. Aceste problematici au fost subiectul dezbaterii intre o delegatie bretona si autoritatile agricole poloneze. Prezenti la salonul Farma, delegatii francezi au avut ocazia sa se intalneasca cu autoritatile poloneze din domeniu, care le-au impartasit urmatoarele aspecte :

Organizarea profesiei de agricultor si rolul camerelor de agricultura

Cu o diversitate agricola si sindicala a taranilor polonezi, organizarea colectiva a profesiei ramane un deficit puternic al agriculturii poloneze si al dezvoltarii sale viitoare.

Alegerile pentru camerele de agricultura nu au mobilizat in anul 2007 decat 8% dintre agricultori, spre deosebire de Franta unde au reprezentat aproape 70% si inca si mai mult in Bretania. Prin urmare, legitimitatea votului universal nu poate fi considerata ca durabila cu un asemenea rezultat. Cu un sistem de dezvoltare dependent aproape in totalitate de Stat, si cu camere de agricultura care nu asigura decat misiuni strict consultative, influenta colectiva a profesiei de agricultor ramane minima. Chiar daca perspectivele se indreapta spre un transfer progresiv al serviciilor Statului catre camerele de agricultura, acestea trebuie sa creeze un sistem de conexiuni si de comunicare, adica o adevarata retea cu scopul de a mobiliza, a organiza si a face mai eficient rolul lor de dezvoltare si de interfata. O asemenea miza pare astazi determinanta in cadrul dezbaterilor privind viitorul agriculturii poloneze.

Aplicarea unei politici structurante

Co-existenta marilor exploatare rezultate din lichidarea vechilor ferme de stat impreuna cu numeroasele ferme de subzistenta si cu cele cateva exploatare familiale modernizate face extrem

de dificila o politica de structurare si alimenteaza speculatia funciara unde pretul la teren ajunge la aproape de 10 000 euro / ha.

Conflictele majore de politica agricola legate de preturi, de gestiune si de funciar, blocheaza modernizarea in Polonia si, mai ales, optimizarea economica a acestor structuri intermediare. Iata o situatie care pledeaza in favoarea aplicarii unui control profesional al politicii funciare, arbitrat de catre stat. Este o situatie peste care se suprapune pe rolul de tampon social si de deghizare a somajului pe care il are agricultura.

Organizarea si punerea in practica a filierelor economice

Proiectele de cooperare de peste 10 ani, purtate de Bretania, cu mai multe tari sau regiuni ale Europei au ca rezultat astazi numeroase initiative de regrupare a unei oferte care ramane totusi atomizata.

Se creaza in permanenta grupuri de producatori si acest fenomen se va dezvolta. In toate discutiile este abordata nevoia de structurare.

Este foarte solicitata experienta bretona in materie de scriere de proiecte si se cauta parteneriatul cu structuri abilitate. In termenii perspectivelor pe piata, Polonia nu doreste sa fie un concurent ci un partener intr-o Europa economica, contribuind la provocarile alimentare si energetice ale secolului XXI.

Viitorul politicii agricole comune

Beneficiind din 2004 de un sprijin important prin fonduri structurale pentru dezvoltare rurala, iar inainte de fonduri de pre-adeziune de la Uniunea Europeana, Polonia beneficiaza astazi de utilaje agroalimentare modernizate, chiar supradimensionate uneori, si de producatorii care reusesc sa inteleaga rolul subventiilor primite prin PAC.

Disparitia anuntata a cotelor de lapte pana in anul 2015, rigiditatea actuala a gestionarii acestora si modalitatile de redistributie a referintelor produc destul de mari ingrijorari tinerilor producatori polonezi, care se afla in plin proces de modernizare.

In cautarea stabilitatii politice

Cu ministere a caror « durata de viata » nu depaseste 6 luni in ultimii ani, Polonia sufera de instabilitate de mai multi ani si de o alternanta politica permanenta. Confruntata de cateva saptamani cu schimbarea parlamentului, profesia agricola ramane inca in asteptare. Ea are nevoie de o durabilitate a politicii sale agricole si a actiunii sale publice, dar are mai ales nevoie de sprijinul si asistenta puternica din partea statului pentru a-si indeplini reformele structurale indispensabile modernizarii.

Potentialul Poloniei ramane totusi important. Nivelul sau de crestere economica depaseste 5% anual. Aceasta crestere este vizibila de cativa ani mai ales in viata cotidiana prin investitiile industriale in crestere, imbunatatirea infrastructurilor care pe de alta parte reduce cu mare rapiditate potentialul funciar in detrimentul productiei agricole.

CATEVA EXEMPLE DE FERME SI FERMIERI :

1. **Domnul si doamna VANGA** sunt producatori de legume si lucreaza alaturi de cei doi fii ai lor.

- ***Ne puteti descrie exploatatia dumneavoastra ?***

Noi dispunem de o suprafata de 40 ha impartita in 30 de parcele pe o raza de 2km in jurul femeii : de aceea am optat pentru productia de legume, datorita conditiilor dificile de instalare a serelor.

Ca si culturi, am mers pe diversitate si avem :

- 10 ha de morcovi cu un randament de 80 T/ha
- 15 ha de telina industriala
- 6 ha de cartofi de consum (40 T/ha)
- 4 ha de varza alba
- Restul de 5 ha, culturi diverse (ceapa, etc)

- ***Cum va comercializati legumele ?***

Aproape in totalitate ele sunt vandute in supermarketurile din apropiere in pungi de 0,5 pana la 20 de kg marcate cu numele nostru si cu sigla noastra.

Avem contracte anuale ale caror preturi pot varia de la 20 la 40 de centime de zlot (1 euro = 4 zloti) in functie de calitatea produselor. Totalitatea legumelor produse este stocata in camera frigorifica in ferma.

- ***Care sunt problemele actuale cu care va confruntati?***

Sunt aproape aceleasi pe care le aveti si dvs in Bretania, mai ales cele legate de aplicarea pesticidelor, limita de 150 de unitati de N/ha si toate inregistrarile si controalele sanitare. In plus, este foarte dificil sa te dezvolti din cauza pamantului, deoarece multi tineri ajung sa-si instaleze ferme cu un prēt foarte ridicat pe hectar (de 10 - 12 000 euro/ha)

- ***Care sunt proiectele dvs. ?***

Avem in proiect crearea unei grupari de 5 producatori pentru a ne consolida pozitia comerciala in fata marilor distribuitori, in ceea ce priveste diversitatea produselor si calitatea legumelor.

- ***Sunteti multumiti de conditiile voastre actuale ?***

Nu am de ce sa ma plang in ceea ce priveste veniturile, de altfel cei doi fii ai mei care au facut studii universitare, au ales sa vina sa se instaleze la ferma.

2. **Familia CIESLAK**, producatori de lapte

Trei generatii traiesc din ferma de lapte a familiei Cieslak : un cuplu tanar, parintii aproape de pensie si bunicii. Anticipand noua PAC, domnul Cieslak total a investit in anul 2005 intr-o stabulatie libera de 60 de locuri cu separatoare, conform normelor in ceea ce priveste bunastarea animalului si codul european de igiena. In prezent cota de lapte este de 210 000 litri care este produsa de 47 de vaci.

- ***De ce ati ales acest tip de ferma ?***

Am optat pentru o cladire acoperita care sa permita bune conditii de locuit pentru animale (inclusiv juninci) in stabulatie permanenta. De fapt doar 16 ha din cele 50 lucrate se afla in apropierea

fermei. De altfel, nici clima nu ne permite sa gandim un sistem bazat pe pasunat. Costul fermei este de 189 000 de euro, finantati prin imprumut. Alegerea noastra s-a bazat si pe reorganizarea in ce priveste activitatea si pe bunastarea pe care contam.

- **Ne puteti descrie conduita alimentara a turmei ?**

Pe plan alimentar, le distribuim ratii pe baza de iarba, de siloz de porumb (produs pe 40 ha, alte 10 ha servind la producerea de porumb boabe). Utilizam de asemenea sfecla. Concentratele sunt cumparate la pretul de 270 euro / tona : cu o productie de 5 000 de l de lapte / an / vaca, costul concentratelor este de 8,10 centi / litrul. Urmarirea tehnica a calitatii laptelui este asigurata de lactarie.

- **Ne puteti da elemente de pret ?**

Litrul de lapte este vandut cu 0,30euro/l

Un kg de vaca vie de reforma este de 0,80 euro/kg

Pretul de vanzare al unui vitel mascul de 15 zile este de 270 de euro

Pretul de vanzare al unei vaci de productie este de 1350 de euro

- **Intalniti dificultati ca producator ?**

Principala mea problema este limitarea cotei de lapte : grajdul meu nu functioneaza decat la o capacitate de 70% din potential. In 2004, am cumparat 100 000 de l de cota la un pr t de 2,7 centi/litru iar astazi a ajuns la 40 de centi/litru ! Pentru a ma descurca trebuie sa cumpar drepturi de producator, dar preturile cerute sunt eorbitante, astfel incat sunt nevoit sa astept o noua initiativa legislativa privind productia de lapte.

3. **Domnul si doamna ZAWODNI**, producatori de porci. Ei s-au instalat in 1987 intr-o ferma a parintilor care erau producatori de lapte. In 2002 au regandit exploatatia si au adaptat-o productiei de porcine. Astazi, ei conduc un atelier de 42 de scroafe pe o suprafata de 20 de ha din care 1/3 in proprietate.

- **Care este originea mijloacelor dumneavoastra de productie ?**

Trenurile pe care le lucram azi au la origine o donatie de 7 ha din partea parintilor mei si 6 ha din partea socrilor. In 2002, am cumparat 7 ha de teren la pretul de 2700 euro/ha si ne-am transformat ferma de bovine in ferma de porci, prin munca proprie si cu o investitie de 33000 de euro. Pe langa aceasta, am mai investit suma de 48 600 de euro in materiale ; pentru toate aceste investitii am beneficiat de subventie europeana in proportie de 50%.

- **Cum reusiti sa va conduceti ferma ?**

Porcii nostri sunt crescuti pe paie si practicam insamantarea naturala. Cladirile respecta normele europene. Pentru alimentatie, producem la ferme cereale, sortimente de mazare si de varza ; doar concentratele sunt cumparate. Producem 20 de porci / scroafa / an.

- **Care sunt principalele dificultati pe care le intalniti ?**

Astazi, handicapul major il constituie pretul kilogramului de porc vandut la 1 euro / kg : cresterea pretului de aliment combintata cu diversificarea ofertei ne-a facut « *sa vindem produsul celui mai bun ofertant* ». In acest context nu exista modalitate de a-ti lua vacanta.

Pentru a face fata acestor dificultati, ne propunem crearea unei grupari de producatori de porci impreuna cu vecinii nostri pentru o mai buna valorizare a produselor noastre, fara a lucra insa cu acelasi abator. Aceasta modalitate de lucru in comun are ca obiectiv scoaterea pe piata a cel putin 4 000 de porci pe an. In ceea ce priveste materialul, am profitat de subventia europeana si am utilizat-o in cadrul « CUMA de tip polonez » : utilajele se cumpara individual si se imprumuta intre vecini sau in familie.

FARMA 2007 « SPACE-ul POLONEZ »

Polonia are si ea propriul salon destinat agricultorilor dupa modelul « SPACE-ului » francez, numit « Farma » si care constituie un adevarat salon anual al cescatorilor de animale, al producatorilor de legume si al dezvoltarii rurale. Din 26 pana in 29 septembrie anul trecut, in inima acestui salon agricol din Poznan (al 3-lea oras ca marime din Polonia, cu o populatie de 800 000 de locuitori)delegatia camerelor de agricultura din Bretania a intalnit principalele preocupari ale agricultorilor polonezi.

Vitrina a agriculturii in urma cu cativa ani, dar si a domeniului agro-alimentar, subintitulat « Solagra », Farma, asa cum e conceput el azi, vizeaza doar productia agricola si dezvoltarea rurala, dupa separarea acestora de sectorul agroalimentar si al echipamentelor agricole, care s-au reorganizat si se tin la o alta data.

Iata cateva dintre temele de actualitate sau evenimentele majore observate de catre delegatia noastra bretona :

- Culturile energetice si bioenergiile, considerate, tinand cont de evolutia cererii, ca o sansa pentru dezvoltarea zonelor rurale in Polonia sunt in centrul unor reflectii din ce in ce mai profunde.
- Dorinta de a continua distribuirea eficienta a fondurilor europene, inceputa in anul 2004 si axata astazi pe fondurile celui de-al doilea nivel, care sa permita restructurarea exploatarilor.
- Promovarea agro-turismului si necesitatea diversificarii exploatarilor mici si orientarea catre producerea de servicii cu precadere in mediul rural.
- Sunt foarte prezente echipamentul agricol in domeniul productiei de lapte, tehnologia si intreprinderile din Vest.